

A GOMBAGYŰJTÉS LEHETŐSÉGEI ÉS SZABÁLYAI

Írta:

Dr. Dravecz Tibor

Kézirat

Gombászati füzetek 33. sz.

**Székesfehérvári Gombászok Baráti
Köre**

**E-mail: dr@dravecz.hu
vagy dravecz@fungi.integrity.hu**

Székesfehérvár, 2010

A GOMBAGYŰJTÉS LEHETŐSÉGEI ÉS SZABÁLYAI

Írta: Dr. Dravecz Tibor

Bevezetés

Az alábbiakban a gombagyűjtés jogi és szakmai szabályait kísérem meg összefoglalni. Azért látom szükségesnek és időszerűnek az említett témákkal való foglalkozást, mert a jogi szabályozásban sok változás történt, de az eddigi szabályok ismerete, értelmezése és alkalmazása sem volt megfelelő. Az új szabályozás kapcsán több helytelen, a szabályokkal és egymással is ellentétes tájékoztatás jelent meg a sajtóban, és egyebütt.

Eredetileg azt terveztem, hogy együtt foglalkozom a már említett témákkal és a gombák kereskedelmére, forgalmazására – ezen belül a piaci gombaárúsításra – vonatkozó szabályokkal. Erről azonban le kellett mondanom, mert bár a gombával kapcsolatos közegészségügyi szabályokról szóló 16/1982. /XII.30./ EüM. rendeletet 2008. január 1. napjával hatályon kívül helyezték, de az abban lévő szabályokat a mai napig sem váltották fel új jogszabállyal, habár annak tervezete már régen elkészült. A gyűjtésre vonatkozó szabályváltozás lényeges elemeinek megismerése viszont a már említett okokból igen fontos.

A felvállalt témákat mozaikszerűen dolgozom fel. Ennek előnye a jobb áttekinthetőség, hátránya viszont, hogy bizonyos ismétlések is találhatóak majd az anyagban. Ez az anyag számos további részletszabály elkészülte és kihirdetése után, valamint az észrevételek, ötletek, vélemények függvényében módosítható lesz.

Előjáróban utalok arra is, hogy csak a vadon termő nagygombákkal foglalkozom, és ezek közül is csak az étkezési célra alkalmas fajokkal, ide vonva még az étkezési célra alkalmatlan gyógyhatású gombákat is. Bizonyos okokból /tudományos céllal, bemutatásra, oktatási célra, kiállításokra stb./ az említett körbe nem tartozó gombák, mint a mérgező gombák, vagy a gyógyászati szempontból számításba nem vehető ehető gombák, gyűjtésére is sor kerülhet. Ez utóbbiak kívül esnek a választott témakörökön.

A gombagyűjtés objektív lehetőségei és jogi feltételei nem egyszer s mindenkorra adóttak.

A gombák előfordulása, elterjedése, gyakorisága számos természeti és társadalmi tényező hatására nagy változásokon ment keresztül. Ez ma is aktív folyamat.

A vadon termő étkezési gombák felhasználásának igénye, esetleg szükségessége sokszor és sokat változott; koronként, népenként, tájanként mindig is eltérőek voltak. A gyűjtés jogi feltételei a szabályok teljes hiányától a részletekbe menő szabályozásig terjednek.

A jogi szabályozás történetével nem kívánok foglalkozni. Célom az aktuális szabályok összefoglalása.

A gombák – a szerves világ urai – szinte mindenütt előfordulnak a Földön. Létükhöz – nagy leegyszerűsítéssel – a következők kellene: szerves anyag + oxigén + víz /a környezet megfelelő páratartalmát is ide értve/ + ásványi anyagok + megfelelő hőmérséklet + egyes gombák esetében kevés fény is. Valójában igen bonyolult összefüggérendszer alakult ki.

A gombagyűjtés szakmai szabályai – amelyek a jogi szabályokat szükségszerűen magukba foglalják – is sokat változtak. Ebben a témakörben sok az eltérő nézet, elfogadott vagy vitatott álláspont.

A gombagyűjtés kapcsán számos kérdést kell megvizsgálni és azokra külön-külön is választ kell adni, majd a valamennyi kérdésre adott válaszok összessége ad végső eligazítást számunkra.

Vizsgálni kell, hogy:

Ki gyűjthet?

Hol gyűjthető? Hol nem gyűjthető?

Mi gyűjthető? Mi nem gyűjthető?

Milyen célból történik a gyűjtés?

Mikor gyűjthető? Mikor nem gyűjthető?

Mennyi gyűjthető?

Milyen minőségű /fejlettségű, állapotú/ gyűjthető?

Hogyan gyűjthető?

A mai szabályozás lényege

A Magyar Gombász számára készített cikkem /Kie a gomba? A gombagyűjtés szabályainak változásai/ teljes terjedelemben:

2009-ben lépett hatályba az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény, valamint ennek végrehajtásáról hozott 153/2009. /XI.13./ FVM rendelet.

Ezekkel összefüggésben az írott sajtóban – egymással, és a jogszabályok rendelkezéseivel részben ellentétben – helytelen, félrevezető tájékoztatások jelentek meg.

A gombászok helyes tájékoztatására szükségesnek tartom, hogy összefoglaljam az ide vonatkozó, irányadó, követendő szabályokat.

Hazánk területének minden része, azok rendeltetésétől, állapotától függetlenül valakinek a tulajdonában van. A tulajdonost a polgári jog szabályai szerint megilletik a következő jogok: a birtoklás, a használat és a hasznok szedése, valamint a rendelkezés lehetősége. A használat és a hasznok szedésének jogából egyértelműen következik egyebek között az is, hogy **egy adott területen vadon termő gomba nem uratlan, elsődlegesen a terület tulajdonosáé.** A rendelkezési jogból következik, hogy a tulajdonos a föld birtoklását, használatát, a hasznok szedésének a jogát, és korlátozott módon a rendelkezési jogot másnak átengedheti.

(A továbbiakban a **jogszerű használó** alatt a tulajdonost, valamint azt, akinek a jogait átengedte, az erdő vonatkozásában az erdőgazdálkodót is érteni kell.)

A vadon termő gomba tulajdonjoga tehát a jogszerű használóé, aki a gombát sajátjaként leszedheti. Ha ezt nem teszi, és nem is tiltja, kifejezett nyilatkozattal vagy egyéb félreérthetetlen módon megengedi, eltűri, akkor – de csakis akkor ! – bárki leszedheti, annak tulajdonosa lehet.

Az előző tételek szorosan kapcsolódnak a területre való belépéssel, a területen való tartózkodással, a területen való mozgás, közlekedés lehetőségeivel. A jogszerű használó táblával, kerítéssel, őrzéssel vagy egyéb módon a belépést stb. megtilthatja. Ebben az esetben rajta kívül más gombát sem gyűjthet

ott. A területre belépés más okból is tiltott lehet állandó jelleggel vagy időlegesen /jogszályal, hatósági határozattal egyebek között/. Ez az ottani gombagyűjtés tilalmát is jelenti a belépésre nem jogosultak számára.

A jogszerű használót az időbeni, és a mennyiségi korlátozás nem érinti. Természetesen bizonyos korlátozások vonatkozásukban is fennállhatnak és fennállnak, így például védett gombát ők sem gyűjthetnek.

A fentiek az általános szabályok, amelyekben a gomba megnevezve nem is szerepel. Ezekhez képest a bevezető sorokban említett jogszályok kivételes, különleges szabályokat írnak elő, amelyek csak az erdőnek tekinthető területen – és az ott megjelölt további körülményeket és feltételeket figyelembe véve – érvényesek. Egyértelmű tehát, hogy az általános szabályok minden olyan területre vonatkoznak, amelyekre kivételes szabályok nincsenek.

Hazánk területének mintegy 18 %-a erdő, azaz kevesebb, mint 2 millió hektár. Ennek fele az állam tulajdonában van. Igen jelentős az állami erdőterületen belül a védett vagy fokozottan védett erdő. Tehát az erdőterületekre vonatkoznak a különös szabályok a gombagyűjtéssel összefüggésben. A teljesség igénye nélkül, nem minden részletre és összefüggésre kitérve, lássuk ezeket a különleges szabályokat.

A törvény 68. § f./ pontja kimondja, hogy erdei haszonvételnek minősül egyebek között a gomba gyűjtése. A 69. § /7/ bekezdésében pedig úgy rendelkezik, hogy az erdőgazdálkodó köteles túrni – ha jogszály másként nem rendelkezik – egyéni szükségletet meg nem haladó gomba...állami erdőben való gyűjtését. A végrehajtási rendelet /41. § /1/-/3/ bekezdés/ kimondja, hogy gomba... egyéni szükségletet meghaladó, vagy nem állami területen történő gyűjtése csak az erdőgazdálkodó előzetes írásbeli hozzájárulásával gyakorolható; továbbá amennyiben a jogszály másképp nem rendelkezik, az egyéni szükségletnek személyenként és naponta legfeljebb...2 kg gomba... gyűjtése minősül, illetve az egyéni szükségletre gyűjtött gomba... kereskedelmi forgalomba nem hozható.

Ezekhez képest további kivételes szabályok vannak a földalatti gombákra. A törvény 69. § /5/ bekezdése kimondja, hogy a földalatti gombafajok az erdőgazdálkodó engedélyével, az e törvény végrehajtására kiadott jogszályban előírtak szerint gyűjthetők. A föld alatt termő gombákkal kapcsolatban további szabályok is vannak a törvényben. A részletszabályokat más jogszályok tartalmazzák.

Arra is utalni kell még mindezek kapcsán, hogy védett természeti területen lévő erdő esetén a törvény rendelkezéseit a természetvédelemről szóló törvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni /4. § /3/ bekezdés/.

Világos tehát: az állami erdőben termő gomba az állam, mint tulajdonos, illetve az erdőgazdálkodó, amelynek a tulajdonos a tulajdonosi jogok nagy részét átengedte, tulajdonát képezné az általános szabályok szerint. Az állam a törvény és a kapcsolódó jogszályok meghozatalával önkorlátozást hajtott végre, az előzőekben vázolt körben, körülmények és feltételek között, egyéni szükségletre az állami területen való gombagyűjtést megengedte. A jogszerűen gyűjtött gomba a gyűjtő tulajdonába kerül.

A megengedettek kívüli körben és céllal csak engedéllyel szabad vadon termő gombát gyűjteni. A gomba vagyoni érték, tehát a gyűjtés pénzbeni vagy más ellenszolgáltatáshoz köthető.

A vadon termő gomba értékesítési céllal történő gyűjtésére, forgalmazására más jogszályok és irányelvek adnak eligazítást.

A jogszályokban írtak megszegése következményeket vonhat maga után. A törvény 108. § /1/ bekezdés g./ pontja szerint a 68. § /1/ bekezdés b./, d./-j./ pontjában meghatározott erdei

haszonvételeket jogtalanul vagy a megengedett mértéket meghaladóan gyakorolja vagy az erdei haszonvételek feltételeit megsérti, erdővédelmi bírságot kell fizetnie. Folytatólagos jogsértés esetén az erdővédelmi bírság ismételtén kiszabható. A jogszabályhelyek egybevetéséből egyértelmű, hogy ezek a gombagyűjtésre is vonatkoznak. Az erdővédelmi bírságra vonatkozó részletes rendelkezések külön jogszabályban találhatók.

Bizonyos esetekben sor kerülhet szabálysértési vagy büntetőjogi felelősségre-vonásra, illetve a polgári jogi kártérítésre is.

Az írásom viszonylagos teljessége érdekében megemlítem, hogy **a vadon termő gombák gyűjtésének szakmai szabályai is vannak**, amelyek a jogszabályokban írtakat magukban foglalják. A gyűjtés az élővilág, benne a gombák, általában a természet és a környezet kímélésével történhet, és a gyűjtés céljaitól is függő. A gyűjtés saját étkezési célra az egyes fajok esetében eltérő módon célszerű. A gomba másként gyűjtendő oktatási, bemutatási, kiállítási vagy tudományos céllal. Megint más a gyűjtés módja értékesítési szándékkal, mert ebben az esetben lehetnek időbeni korlátozások, méretek megadása, illetve a termőtest értékesíthető részeinek előírásai.

Az alapvető gyűjtési szabályok előbbieken történt felvázolása mellett látszik, hogy sok a nyitott kérdés, értelmezési és alkalmazási bizonytalanság. Indokolt a témával való folyamatos és kiemelt foglalkozás. Szükséges teljesebb, részletesebb tájékoztató anyagok elkészítése, és mindezeknek a szervezett gombászokkal és más gombagyűjtőkkel való megismertetése.

A fenti cikkben írtak további elemzése, részletezése:

A felsorolt kérdések és a válaszok

Ki gyűjthet gombát?

Fő szabály szerint a gomba az adott terület tulajdonosáé, jogszerű használójáé. A gyűjtés joga elsődlegesen őt illeti meg. Ez abból következik, hogy a gomba az övé.

A további jogosultak, kedvezményezettek lehetnek mások is: jogszabályi rendelkezések, valamint a jogszerű használók engedélyével. Az engedély meghatározott feltételekkel és körben lehet általános, vagy korlátozott. Bizonyos esetekben lehet szóbeli, más esetben – esetleg kötelező előírás folytán – írásbeli. Egyes esetekben lehet hallgatólagos, tőrésben megnyilvánuló engedély is.

Ha a gyűjtéshez engedély kell, csak az engedéllyel rendelkező gyűjthet gombát.

A jogszerűen gyűjtött gomba a gyűjtő, illetve bizonyos esetekben megbízója tulajdonába kerül. Pl. a tulajdonos, illetve a terület jogszerű használója a gombát mással is leszedetheti.

Hol gyűjthető és hol nem gyűjthető gomba?

A „hol?” kérdése elsősorban nem a földrajzi, hanem tulajdonviszony szerinti helyre, a terület jellegére, művelési ágára stb. vonatkozik. Fő szabályként már az előző kérdésre adott válaszból is következik, hogy a terület tulajdonosa, jogszerű használója a saját, illetve jogszerűen használt területen gyűjthet.

Ahol a jogszabály vagy a jogszerű használó megengedi, gyűjthető gomba.

Védett területeken a gyűjtés korlátozott, általában a természetvédelmi hatóság engedélye is szükséges.

Az erdőterületekre különleges, az általános szabályoktól eltérő szabályok érvényesek. Hogy mi az erdő, az a vonatkozó jogszabályból állapítható meg. Más szabályok vannak az állami és nem állami erdőkre. Az idevonatkozóan lényeges rendelkezéseket a későbbiekben kivonatossan közlöm majd.

Fontos szabály az is, hogy ahová belépni, vagy ahol tartózkodni, közlekedni tilos, ott a gyűjtés is tilos, kivéve a jogosultakat /tulajdonost, jogszerű használót/.

Egyes gombakönyvekben „gombatérkép” is található, amelyik mutatja az országunk területén a gomba-előfordulások gyakoriságát.

Mikor gyűjthető és mikor nem gyűjthető a gomba?

A „mikor?” kérdése a naptár szerinti időpontra, illetve időszakra vonatkozik. A gyűjtés lehetséges, megengedett idejére általánosan érvényes szabályozás nincs. A gyűjtési céltól függő korlátozás lehetséges, pl. annak kimondása, hogy bizonyos fajok mikor hozhatók forgalomba. Az engedélyhez kötött gyűjtésnél az engedélyező is szabhat időbeni korlátozásokat.

Ha egy adott erdőben időszakos látogatási tilalom van, akkor természetesen a gombagyűjtés is tilos.

Több könyvben található ún. „gombanaptár”, amelyik megmutatja, hogy általában mikor teremnek egyes gombafajok, illetve tartalmazzák a valószínűsége, gyakoriságra vonatkozó adatokat.

Mi gyűjthető? Mi nem gyűjthető?

Minden olyan faj gyűjthető, amelyik nem esik gyűjtési tilalom alá.

A védett gombák gyűjtése, rongálása, elpusztítása tilos. A termőtestre és a tenyésztestre is érvényes a tilalom, de a pénzben kifejezett érték csak a termőtestre vonatkozik.

A védett gombák esetén a jogi alaphelyzet a következő: A gomba – az általános szabályoktól eltérően – az állam tulajdonát képezi, attól függetlenül, hogy a terület – ahol a gomba terem – kinek a tulajdonában van. Az állam ezeknek a gyűjtését általánosságban megtiltja. A védett gombafajok jegyzékét az írásom későbbi részében ismertetem.

Bizonyos fajok vagy csoportok /földalatti gombák/ ott is csak engedéllyel gyűjthetők, ahol egyébként a gyűjtés megengedett. Természetesen a terület jogszerű használója földalatti gombát is gyűjthet.

Milyen célból történik a gyűjtés?

Itt most minden esetben étkezési célra történő gyűjtésről van szó, akár közvetlen, saját fogyasztásra /egyéni szükségletre/ történik a gyűjtés, akár forgalomba-hozatalra, tehát a kereskedelem, feldolgozás stb. utáni fogyasztásra.

A cél meghatározza a gyűjtendő gomba mennyiségét, a gyűjtés mikéntjét-hogyanját, a gyűjtendő gombával kapcsolatos minőségi elvárásokat.

A piacon árusítható, ilyen célra gyűjthető gombákra a hatályon kívül helyezett helyett új jogszabály várható.

Mennyi gomba gyűjthető?

Általában nem korlátozott a gyűjtendő gomba mennyisége. A terület jogszerű használója mennyiségi korlátozás nélkül gyűjthet, beleértve a földalatti gombákat is.

Az állami erdőben egyéni szükségletre személyenként és naponként 2 kg. gomba gyűjthető.

Az engedélyhez kötött gyűjtés esetében, pl. forgalomba hozatalra gyűjtésnél, az engedély tartalma dönti el a gyűjthető mennyiséget.

Milyen minőségű /fejlettségű, állapotú/ gomba gyűjthető?

Egyéni szükségletre gyűjtésnél nincs jogszabályi előírás a gyűjtött gomba fejlettségére, állapotára, és általában annak minőségére. Szakmai előírások, elvárások, etikai követelmények vannak csupán.

Forgalomba hozatalra gyűjtendő gombák esetében lehetnek előírások a gomba fejlettségére, méretére, arra, hogy a gomba teljes egészében forgalomba kerülhet-e vagy csak a termőtest egyes részei. Minőségi előírások is lehetnek, pl. ne legyen előregedett, fagyott, ferges, nedves, rágott stb.

A jogszabályi előírásokon kívül lehetnek általános és egyes fajokra, csoportokra kiadott irányelvek is a forgalomba hozatalra szánt gomba gyűjtésénél /és forgalmazásánál/.

Hogyan gyűjthető a gomba?

A gyűjtésnél betartandók a természet- és környezetvédelmi rendelkezések, ide értve az erdőkre vonatkozó külön előírásokat is.

Tehát a gyűjtés az élő és élettelen környezet kímélésével történhet. Külön elvárások fogalmazhatók meg az általános elvárásokon túl a gombavilág óvására, ugyanis a helytelen gyűjtés rövid és hosszú távú, esetleg helyre nem hozható károkat okozhat.

Az általános tapasztalatok alapján sokan fogalmaztak meg eddig is ajánlásokat, „tízparancsolatokat”.

A teljesség igénye nélkül néhány ajánlás:

Minden gombaszedő ismerje meg a legfontosabb mérgező gombákat, mindenekelőtt a gyilkos galócát és annak közeli mérgező rokonait.

Csak biztosan ismert gombát gyűjtsünk. Ismerjük meg az egyes ehető gombafajokkal összetéveszthető, azokhoz hasonló mérgező gombákat.

Tanulmányozzuk a gombakönyveket. Ne elégedjünk meg csak a képek és a talált gomba összehasonlításával. Ne feledjük, hogy a gombakönyvek – amelyek ma igen nagy bőségben és kitűnő minőségben állnak rendelkezésre – csak a több ezer gombafaj kisebb részét tartalmazzák.

Ajánlott a gyűjtőknek az alapfokú gombaismerői képzettség megszerzése, tanfolyam elvégzése.

Célszerű hozzáértő gombással együttműködve gyűjteni, tőle az ismereteket, tapasztalatokat megszerezni. Erre jó lehetőség van a különböző gombász szervezetek keretében.

A gyűjtést a nyári meleg időben inkább reggel vagy késő délután végezzük. Ködös, hűvös időben csak a nedvesség, a harmat felszáradása után célszerű a gyűjtés. Bizonyos gombák enyhe fagyok után is gyűjthetők, de többször megfagyott, majd felengedett gombák nem lesznek jó minőségűek, gyorsan romlanak.

A termőtestek leszedésére általános szabályok nehezen fogalmazhatók meg, hiszen másként kell gyűjteni a talajon termő gombákat, és másként a fán, faanyagban termő gombákat. Az előbbieket leghelyesebb a bázisnál kicsavarni, a helyét visszailleszteni, de jó módszer a bázis aljánál levágni, hogy a micélium ne károsodjon, sok romló anyag se maradjon vissza. A fán növekvő gombákat egyszerűen le kell vágni. A földalatti gombák gyűjtésére külön szabályok érvényesek. A leszedett gombát a szennyeződéstől még a helyszínen meg kell tisztítani.

A szedéshez szellős kosarat vagy dobozokat használjunk. A nem törékeny gombákat papírzacskóba is gyűjthetjük. A gombákat lazán helyezzük el, hogy ne nyomják agyon egymást. Célszerű a fajokat

egymástól elkülönülten gyűjteni. Az ismeretlen, határozásra szánt gombákat elkülönítve gyűjtsük, több különböző fejlettségű példányt szedjünk, és jegyezzük fel a termőhelyi körülményeket.

Ne szedjük a gombákat műanyag zacskóba. Hosszabb időre – különösen meleg időben – ne helyezzük el a gombát a gépkocsi csomagtartójában sem.

Valóban csak a szükségletnek megfelelő mennyiséget gyűjtsünk, amennyit biztonságosan tudunk szállani, tárolni, és gyorsan feldolgozni.

Az egyes fajok, fajcsoportok gyűjtésének a módjára vonatkozóan figyelembe ajánlom az *Étkezési gombák...* című füzetsorozatunkat.

Részletek a természet védelméről hozott törvényből

1996. évi LIII. törvény a természet védelméről

4. § E törvény alkalmazásában:

a) *természeti érték*: a természeti erőforrás az élővilág és a fennmaradásához szükséges élettelen környezete, valamint más - e törvényben meghatározott -, természeti erőforrásnak nem minősülő környezeti elem, beleértve a védett természeti értéket is;

f) *élő szervezet (élőlény)*: mikroorganizmusok, gombák, növények és állatok fajai, alfajai, változatai (a továbbiakban együtt: fajok);

n) *egyed (példány)*: élő szervezet, annak valamennyi fejlődési szakasza, alakja, állapota és származéka, valamint az elpusztult élőlény, illetve az a termék vagy készítmény, amelyről csomagolása vagy egyéb irat, adat, illetve körülmény alapján megállapítható, hogy a felsoroltak valamelyikéből készült, illetve ezek valamelyikéből származó összetevőt tartalmaz;

8. § (1) A vadon élő szervezetek, továbbá ezek állományai, életközösségei megőrzését élőhelyük védelmével együtt kell biztosítani.

38. § (1) Védett természeti területen a természetvédelmi hatóság engedélye szükséges különösen:

a) kutatás, gyűjtés, kísérlet végzéséhez;

42. § (1) Tilos a védett növényfajok egyedeinek veszélyeztetése, engedély nélküli elpusztítása, károsítása, élőhelyeinek veszélyeztetése, károsítása.

68. § (2) A védett növény- és állatfaj egyede, továbbá a védett ásványi képződmény állami tulajdonban áll.

A védett gombafajok

A 23/2005. (VIII.31.) KvVM sz. rendelet módosította a 13/2001. (V.9.) KöM sz. rendeletet és védelem alá helyezett 35 gombafajt, valamint 5 zuzmófajt.

A módosított rendelet 1. § /1/ bekezdése kiegészült a következőkkel:

„A védett gomba- és zuzmófajokat, valamint egyedeik pénzben kifejezett értékét a 9. számú melléklet szerint állapítom meg.”

Kiegészült a /2/ bekezdéssel:

„A példányra vonatkozó pénzben kifejezett érték gombák esetében a termőtestre, zuzmók esetében a teleptestre vonatkoznak.”

A módosított rendelet 9. sz. melléklete tartalmazza a védett zuzmókat /eszmei értékük 5 000 - 10 000 Ft/ és gombákat /eszmei értékük 2 000 - 10 000 Ft/. Hatályos: 2005. szeptember 1-től.

A védett gombafajok jegyzéke a jogszabály szövege szerint, amelytől a ma érvényes nevek több faj tekintetében eltérnek:

Amanita vittadinii

Battarea phalloides

Cantharellus melanoxeros

őzlábgalóca

álszömörcsög

sötétedőhúsú rókagomba

Cortinarius /Phl./ paracephalixus	nyárfapókhálógomba
Cortinarius /Phl./ praestans	óriás pókhálógomba
Hericium cirrhatum	tüskés sörénygomba
Elaphomyces anthracinus	köldökös álszarvasgomba
Elaphomyces leveillei	patinás álszarvasgomba
Elaphomyces maculatus	foltos álszarvasgomba
Elaphomyces mutabilis	bundás álszarvasgomba
Elaphomyces persooni	kékbelű álszarvasgomba
Elaphomyces virgatosporus	csíkospórájú álszarvasgomba
Endoptychum agaricoides	lemezes pöfeteg
Geastrum hungaricum	honi csillaggomba
Gomphidius roseus	rózsaszínű nyálkásgomba
Gomphus clavatus	disznófülegomba
Gyrodon lividus	égetinóru
Hericium erinaceum	közönséges süngomba
Hygrocybe calyptiformis	rózsaszínű nedűgomba
Hypsizygos ulmarius	laskapereszke
Lactarius helvus	daróc-tejelógomba
Leccinum variicolor	tarkahúsú érdestinóru
Leucopaxillus macrocephalus	gyökeres álpereszke
Phylloporus pelletieri	lemezes tinóru
Polyporus umbellatus	tüskegomba
Polyporus tuberaster	olaszgomba
Rhodotus palmatus	tönkös kacskagomba
Russula claroflava	krómsárga galambgomba
Sarcodon scabrosus	korpás gereben
Scutigera pes-caprae	barnahátú zsemlegomba
Squamanita schreirei	sárga pikkelyesgalóca
Strobilomyces strobilaceus	pikkelyes tinóru
Pseudoboletus parasiticus	élősdinóru
Tulostoma volvulatum	bocskoros nyelespöfeteg
Volvariella bombycina	óriás bocskorosgomba

A védett gombafajok részletes leírásai, képei megtalálhatók a Magyar Gombászban a 2005. 4. számától kezdődően, a Mikológiai Közlemények Vol. 45. No. 1-3. számában /2006/, valamint gombász körünk Gombászati füzetek 22. számú anyagában, továbbá számos Internetes anyagban, a különböző gombász-szervezetek kiadványaiban, honlapjain. A védett gombákról és zuzmókról ismeretterjesztő plakát is készült.

Részletek az erdőtörvényből és a végrehajtására kiadott rendeletről

2009. évi XXXVII. törvény az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról

Az erdei életközösségek nélkülözhetetlen fennmaradása, védőhatása és termékei (hozamai) biztosítása érdekében szükséges az erdő szakszerű kezelése és a károsító hatásoktól, a túlzott használatától és igénybevételtől való megóvása, az élettelen környezet, a mikroorganizmusok, a gomba-, növény- és állatvilág sokféleségének, az erdei életközösség dinamikus és természetes egységének megőrzése. Az erdő fenntartása, gyarapítása és védelme az egész társadalom érdeke, az erdő fenntartója által biztosított közérdekű szolgáltatásai minden embert megilletnek, ezért az erdővel csak a közérdekkel összhangban szabályozott módon lehet gazdálkodni. Mindezekre figyelemmel az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

A törvény célja

1. § E törvény célja, hogy az erdő és a társadalom viszonyának szabályozásával, kiemelten a fenntartható erdőgazdálkodás feltételeinek meghatározásával biztosítsa az erdő, mint a természeti tényezőktől függő és az emberi beavatkozásokkal érintett életközösség és élőhely fennmaradását, védelmét, gyarapodását, továbbá az erdő hármaskörének, azaz a környezetre, társadalomra, valamint a gazdaságra gyakorolt hatásának kiteljesedését, és ezzel kiemelten hozzájáruljon:

- a) a klímaváltozás hatásainak csökkentéséhez,
- b) a biológiai sokféleség megőrzéséhez,
- c) a vidékfejlesztéshez, az erdőgazdálkodással összefüggő foglalkoztatási lehetőségek bővítéséhez,
- d) az ország környezeti állapotának javulásához,
- e) a felszíni és felszín alatti vizek védelméhez,
- f) a termőtalaj, a mezőgazdasági területek védelméhez,
- g) a fa, mint megújuló energia- és nyersanyagforrás biztosításához,
- h) a tiszta ivóvíz biztosításához,
- i) az egészséges élelmiszerek előállításához,

azaz az emberi élet fenntartásához és minőségének, biztonságának javításához, figyelemmel az egészséges környezethez fűződő alapjog érvényesítésére.

A törvény alapelvei

2. § (1) A fenntartható erdőgazdálkodás során a fenntartható használat követelményeinek megfelelően az erdei haszonvételek gyakorlása során törekedni kell az olyan módszerek alkalmazására, amelyek biztosítják, hogy az erdő megőrizze biológiai sokféleségét, természetességét vagy természetszerűségét, termőképességét, felújuló képességét, életképességét, továbbá megfeleljen a társadalmi igényekkel összhangban levő védelmi, közjóléti és gazdasági követelményeknek, betöltse természet- és környezetvédelmi, közjóléti (egészségügyi-szociális, turisztikai, valamint oktatási és kutatási) célokat szolgáló szerepét és az erdővagyonnal való gazdálkodás lehetőségei a jövő nemzedékei számára is fennmaradjanak.

A törvény hatálya

4. § (1) E törvény hatálya kiterjed:

- a) az erdőre, annak élő és élettelen alkotóelemeire, az erdei életközösségre;
- b) a külterületen található fásításra;
- c) az erdészeti létesítményre;
- d) az erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületre.

(2) E törvény hatálya nem terjed ki a faállománnyal borított földrészeket közül:

- a) az arborétumra;
- b) a közparkra;
- c) az üzemmél, majorról, elkerített honvédségi objektummal, valamint közüzemi létesítményekkel azonos földrészen lévő, 1 hektárnál kisebb, vagy a fák tőnél mért távolsága szerint átlagosan húsz méternél keskenyebb, fával borított területre;
- d) a tanya területére;
- e) a szennyvíz, szennyvíziszap és hígtrágya elhelyezésére, hasznosítására szolgáló fával borított területre;
- f) az út, a vasút, töltés, árok, csatorna, valamint az egyéb vonalas műszaki létesítménnyel azonos földrészen lévő, 1 hektárnál kisebb, vagy a fák tőnél mért távolsága szerint átlagosan húsz méternél keskenyebb, fával borított területre;
- g) folyó, patak, csatorna medrére vagy a mederben keletkezett zátonyra;
- h) az energetikai célból termesztett, fás szárú növényekből álló, külön jogszabály szerint létesített ültetvényre;
- i) földalatti gomba termesztését szolgáló, külön jogszabály szerint létesített ültetvényre.

(3) Védett természeti területen lévő erdő esetén e törvény rendelkezéseit a természet védelméről szóló törvényben foglalt eltérésekkel kell alkalmazni.

Az erdő

6. § (1) E törvény alkalmazásában erdő:

- a) az Országos Erdőállomány Adattárban (a továbbiakban: Adattár) erdőként nyilvántartott terület;
- b) az e törvény végrehajtására kiadott jogszabályban meghatározott fa- és cserjefajokból, illetve azok államilag elismert mesterséges vagy természetes hibridjeiből (a továbbiakban együtt: erdei fafajok) álló faállomány, melynek
  - ba) területe a szélső fák töben mért távolságát tekintve átlagosan legalább húsz méter széles, természetbeni kiterjedése az ötezer négyzetmétert eléri, átlagmagassága a 2 métert meghaladja és a talajt legalább ötven százalékos mértékben fedi;
  - bb) területe a szélső fák töben mért távolságát tekintve átlagosan legalább húsz méter széles, természetbeni kiterjedése az ötezer négyzetmétert eléri, átlagmagassága a 2 métert meghaladja és a talajt legalább harminc százalékos mértékben fedi, valamint legfontosabb szerepe a talaj védelme;
  - c) az időlegesen igénybe vett erdő területe;
  - d) a nyiladék és a tűzpászta, amennyiben az átlagos szélessége 6 méternél kisebb.

24. § (1) A természet- és környezetvédelmi, valamint egyéb védelmi szempontok megvalósítása érdekében védelmi rendeltetésű az erdő, amely különleges kezelést igényel, és ahol az erdőgazdálkodás gazdasági funkciója nem, vagy csak korlátozott mértékben érvényesül.

26. § Gazdasági rendeltetések az alábbiak:

- d) *földalatti gomba termelő*: földalatti gomba termelését szolgáló erdő.

Az erdei haszonvételek általános szabályai

68. § Erdei haszonvételek minősül:

- f) a gomba, vadgyümölcs, virág, illetőleg gyógynövény gyűjtése;

69. § (1) Az erdei haszonvételek gyakorlása nem károsíthatja, illetve veszélyeztetheti az erdő biológiai sokféleségét, felszíni és felszín alatti vizeit, talaját, természetes felújulását, felújítását, a védett természeti értéket, valamint az erdei életközösséget.

(2) Az erdőgazdálkodó az erdei haszonvételeket e törvényben meghatározott feltételekkel gyakorolhatja.

(4) A 68. § b), valamint d)-j) pontjai szerinti erdei haszonvételek gyakorlásának feltételeit - amennyiben jogszabály másként nem rendelkezik - az erdőgazdálkodó jogosult meghatározni.

(5) A földalatti gomba fajok az erdőgazdálkodó engedélyével, az e törvény végrehajtására kiadott jogszabályban előírtak szerint gyűjthetők.

(7) Az erdőgazdálkodó köteles tűrni - ha jogszabály másként nem rendelkezik - az egyéni szükségletet meg nem haladó gomba, vadgyümölcs, gyógynövény állami erdőben való gyűjtését.

Az erdészeti termékek szállítása

87. § (1) Erdészeti szállítási tevékenységnek minősül:

- a) az erdészeti erő- és munkagép, valamint erdőgazdálkodási tevékenységet szolgáló egyéb jármű erdőben való közlekedése;
- b) az erdei haszonvételekből származó termékek készletezése, rakodása, valamint azok járművel történő elszállítása.

(2) Az erdészeti hatóság az erdő és erdészeti létesítmény védelme érdekében, halasztást nem tűrő esetben a helyszínen intézkedhet az erdészeti szállítás vagy az erdőn való nem közérdekű közlekedés korlátozásáról, illetve súlyos veszélyeztetés esetén megtiltásáról.

88. § (1) Az erdőben, valamint az erdészeti magánúton való közlekedésre a közúti közlekedésre vonatkozó szabályokat e törvényben foglalt kiegészítésekkel kell alkalmazni.

(2) Az erdőgazdálkodó az erdő és az erdészeti létesítmény védelme érdekében járműnek az erdőben, valamint a közforgalom elől elzárt erdészeti magánúton való közlekedésére a közúti közlekedés szabályaitól eltérő forgalmi korlátozást határozhat meg. A forgalom korlátozásának módját és időtartamát - figyelmeztető tábla elhelyezésével - az erdőgazdálkodónak a helyszínen jeleznie kell.

(3) Az erdészeti hatóság jogosult ellenőrizni, hogy az erdőgazdálkodó intézkedése megfelel-e a (2) bekezdésben foglalt előírásoknak, indokolatlan korlátozás esetén pedig elrendeli a korlátozás feloldását.

Az erdő látogatása

91. § (1) Az erdőben - annak rendeltetésétől függetlenül - üdülés, sportolás és kirándulás céljából gyalogosan bárki saját felelősségére ott tartózkodhat, amit az erdőgazdálkodó túrni köteles, kivéve, ha

- a) más jogszabály azt korlátozza, vagy
- b) az arra jogosult a látogatás korlátozását az e törvényben foglaltak alapján elrendelte.

(2) Aki erdőben nem erdőgazdálkodással összefüggő tevékenység céljából tartózkodik, az e törvény alkalmazásában az erdő látogatója.

(3) Az erdőgazdálkodó és az erdő tulajdonosa az erdő látogatójától a látogatásért díjat nem kérhet, azonban jogosult a ténylegesen felmerült kárának és költségének megtérítésére.

(4) Az erdő látogatója

a) az erdei életközösségben, az erdő talajában és az erdészeti létesítményekben kárt nem okozhat,
b) az ott tartózkodók pihenését, valamint a rendeltetésszerű erdőgazdálkodási tevékenységet indokolatlanul nem zavarhatja.

(5) Üdülési, sportolási, illetőleg kirándulási célból - a kijelölt út kivételével - gyalogosan sem vehető igénybe

- a) az erdősítés területe, amíg a rajtalévő faállomány a két méter átlagos magasságot el nem éri;
- b) az erdőrezervátum magterülete.

92. § (1) Az erdőben lovagolni, illetőleg járművel közlekedni csak az arra kijelölt úton szabad.

(2) Erdőben lovaglásra, valamint járműközlekedésre utat az erdőgazdálkodó javaslata alapján vagy harmadik fél kezdeményezése esetén az erdőgazdálkodó egyetértésével az erdészeti hatóság jelöl ki.

(3) Az erdészeti hatóság a kijelölést az út műszaki tulajdonságaihoz igazodva egyes járműfajtákra korlátozhatja.

(4) Az erdőben lovaglásra, valamint járműközlekedésre kijelölt utat mindenki saját felelősségére veheti igénybe.

(5) Amennyiben lovagló- és kerékpárút kijelölésére sor kerül, állami erdőben a közérdek fokozott érvényesülése érdekében törekedni kell a regionálisan is összefüggő erdei lovagló és kerékpáros útvonal hálózat kijelölésére.

93. § (1) Az erdőgazdálkodó hozzájárulásával szabad az erdőben:

a) huszonnégy órát meghaladóan üdülési, illetőleg sportolási célból tartózkodni, táborozni, továbbá sátrat felverni;

- b) turistaútvonalat kijelölni és létesíteni;
- c) turisztikai berendezést, létesítményt építeni és fenntartani;
- d) ideiglenes árusítóhelyet üzemeltetni;
- e) e törvényben külön nem nevesített sportversenyt rendezni.

(2) Erdőben lovas és technikai sportversenyt rendezni csak az erdőgazdálkodó hozzájárulásával és az erdészeti hatóság engedélyével lehet.

(3) Az erdőgazdálkodó köteles az erdőgazdálkodási tevékenysége során megrongálódott jogszerűen kialakított turistautat, turisztikai berendezést, létesítményt haladéktalanul az eredeti állapotában helyreállítani, illetve rendeltetésszerű használatra alkalmassá tenni.

(4) Nem állami feladat végrehajtásával összefüggően az erdőben jelet, mérő-, vagy gyűjtőeszközt elhelyezni, valamint az erdei életközösségből, az erdő talajából mintát venni - ha jogszabály eltérően nem rendelkezik - csak az erdőgazdálkodó írásos hozzájárulásával lehet.

(5) Az erdőben kutatási, felmérési tevékenységet végző személy köteles e tevékenységét az erdőgazdálkodónak bejelenteni.

(6) Turista útvonalat jól láthatóan, az e törvény végrehajtására kiadott jogszabály szerint jelzéssel kell megjelölni, és nyilván kell tartani.

94. § (1) Az erdőgazdálkodó átmenetileg korlátozhatja és feltételhez kötheti az erdő egyes részeinek látogatását, amennyiben az ott-tartózkodás

- a) életet vagy testi épséget veszélyeztet, vagy
- b) az egyes erdőgazdálkodási munkák végzését veszélyeztet, vagy akadályozza.

(2) A vadászat időtartamára a vadászatra jogosult az erdőgazdálkodó hozzájárulásával átmenetileg korlátozhatja az erdő egyes részeinek a látogatását.

95. § (1) Az erdőgazdálkodó a turista-, lovagló- vagy a járműközlekedésre kijelölt utat érintő korlátozást köteles minden alkalommal az erdészeti hatóságnak előzetesen bejelenteni.

(2) Az erdőgazdálkodó mentesül az (1) bekezdés szerinti kötelezettség alól, ha a korlátozás azonnali elrendelésére az életet vagy testi épséget közvetlenül veszélyeztető állapot megszüntetésének érdekében kerül sor. Ha a korlátozás időtartama a 24 órát meghaladja, azt az erdészeti hatóságnak haladéktalanul be kell jelenteni.

(3) Az (1) bekezdéstől eltérő egyéb esetben az erdő egyes részei látogatásának korlátozását akkor köteles az erdőgazdálkodó előzetesen bejelenteni az erdészeti hatóságnak, ha annak tervezett időtartama az egy hónapot meghaladja.

(4) A bejelentéshez mellékelni kell a korlátozással érintett területet ábrázoló erdészeti nyilvántartási térképet és a látogatás korlátozásának indokát, illetve feltételhez kötésének módját és idejét.

(5) A korlátozás időtartama a 6 hónapot nem haladhatja meg.

(6) A két hónapon belüli ismételt korlátozást, annak időtartamától függetlenül, előzetesen be kell jelenteni az erdészeti hatóságnak.

(7) Az erdészeti hatóság a látogatás korlátozásának indokoltságát felülvizsgálhatja, és kötelezheti az erdőgazdálkodót a törvényben foglalt előírások betartására, illetve az általa elrendelt korlátozás megszüntetésére.

96. § Az erdő látogatásának korlátozását a helyben szokásos módon kell kihirdetni, valamint figyelmeztető táblák kihelyezésével gondoskodni kell a megfelelő tájékoztatásról.

Az erdővédelmi bírság

108. § (1) Erdővédelmi bírságot köteles fizetni, aki

g) a 68. § *b)*, *d)*-*j)* pontjaiban meghatározott erdei haszonvételeket jogosulatlanul vagy a megengedett mértéket meghaladóan gyakorolja vagy az erdei haszonvételek gyakorlásának feltételeit megsérti;

(4) Az erdővédelmi bírság folytatólagos károkozás esetén ismételten kiszabható.

Felhatalmazások

112. § (1) Felhatalmazást kap a kormány, hogy rendeletben

a) jelölje ki az erdészeti hatóságot vagy hatóságokat;

b) határozza meg az erdőgazdálkodási és erdővédelmi bírság mértékét és kiszámításának módját.

(2) Felhatalmazást kap a miniszter, hogy rendeletben határozza meg

10. az erdei haszonvételek gyakorlásának részletes szabályait;

12. az erdőgazdálkodási bírság és az erdővédelmi bírság megfizetésének részletes szabályait;

24. a földalatti gombák gyűjtésére vonatkozó részletes szabályokat;

A földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter 153/2009. (XI. 13.) FVM rendelete az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló 2009. évi XXXVII. törvény végrehajtásáról

41. § (1) Gomba, vadgyümölcs illetőleg gyógynövény egyéni szükségletet meghaladó, vagy nem állami területen történő

gyűjtése csak az erdőgazdálkodó előzetes írásbeli hozzájárulásával gyakorolható.

(2) Amennyiben jogszabály másképp nem rendelkezik, az egyéni szükségletnek személyenként és naponta legfeljebb

a) 2 kg gomba,

b) 2 kg vadgyümölcs,

c) 2 kg gyógynövény

gyűjtése minősül.

(3) Az egyéni szükségletre gyűjtött gomba, vadgyümölcs, illetőleg gyógynövény kereskedelmi forgalomba nem hozható.

A jogszabálysértő gyűjtés megelőzése és következményei

A terület tulajdonosának, jogszerű használójának joga van a háborítatlan birtoklásra, a hasznok szedésére. Megilletik a birtokvédelemmel kapcsolatos jogok, bizonyos esetekben az önhatalom, más esetekben hatósági intézkedés kérése, illetve szabálysértés vagy bűncselekmény esetén a feljelentés.

A jogszerű használó felvilágosító és figyelmeztető táblákkal, kerítéssel, őrzéssel, őriztetéssel elejét veheti a jogsértéseknek, vagy csökkentheti azok gyakoriságát, súlyosságát.

A természet védelméről szóló jogszabály tartalmazza a természetvédelmi bírság intézményét. Fontos megismerni a természetvédelmi hatóságok, szervezetek, intézmények rendszerét és működését.

Az erdő tekintetében különös eszközöket is biztosít a jogalkotó a jogszerű használónak, az erdőgazdálkodónak: ellenőrzés, felvilágosítás kérés, igazoltatás, feltartóztatás, elkobzás, és természetesen a feljelentés vagy más jogi lépések megtétele. Különös eszköz az erdővédelmi bírság is, amely a gyűjtésre vonatkozó szabályok megszegése esetén is alkalmazható.

Az esetleges szabálysértésnek vagy bűncselekménynek megfelelő következményei lehetnek. Kártérítési jogkövetkezmények alkalmazására is sor kerülhet.

Kérem a gombásztársakat, hogy

- az összeállítást alaposan, kritikusan olvassák, értelmezzék,
- vegyék figyelembe, hogy a jogszabályokat csak kivonatolva közlöm, azokat teljes terjedelmükben is célszerű tanulmányozni,
- a jogszabályokat a jogrendszer összefüggéseiben is vizsgálni kell; a fentiekben nem minden jogszabályt említek tételesen,
- a jogszabályok hatályát /időben, tárgyában stb./ is figyeljék; az általam leírtak az összeállításom elkészítésének idején érvényesek,
- további jogszabályok várhatók témánkkal összefüggésben,
- lehetnek hibák, elírások, hiányosságok a közöltekben, továbbá
- az un. szakmai szabályok sok vonatkozásban szubjektívek, ezekre is legyenek tekintettel.

Kérem, hogy észrevételeikkel, ötleteikkel segítsék az anyag későbbi átdolgozását, időszerűvé, pontosabbá, teljesebbé tételét.

Sikeres gombászati tevékenységet kívánok!